

Marjanen, Jukka. 2015. YLIOPIILASARVOSANOJEN VERTAILUKELPOISUUSONGELMA JA SYK-MENETELMÄN EDELLYTYKSET SEN RATKAISEMISEEN. *Kasvatus* 46 (4), 317–333.

Ylioppilastutkintolautakunta (YTL) siirtyy ylioppilaskokeiden arvostelussa standardoitujen yhteispisteiden keskiarvoon (SYK) perustuvaan menetelmään. Menetelmän käyttö on mielekästä vain, jos eri oppiaineiden koemenestyksen taustalta on löydettävissä jokin yhteinen tekijä. Tässä tutkimuksessa tarkastellaan, ovatko edellytykset SYK-menetelmän käytölle olemassa. SYK-menetelmän on tarkoitus parantaa eri oppiaineista saatujen arvosanojen vertailukelpoisuutta, jonka uskotaan olevan heikko perinteisessä niin kutsutussa suhteellisessa arvostelussa. Suhteellisen arvostelun ongelmat korostuvat, jos eri oppiaineiden ylioppilaskokeisiin osallistuvien osaamisessa on eroja. Siksi tässä tutkimuksessa tarkastellaan myös kokelasjoukkojen oppiainekohtaisia osaamiseroja. Aineistona käytetään 34 lukiosta vuosina 2009 (n=2061) ja 2012 (n=2094) valmistuneiden opiskelijoiden kurssi- ja ylioppilasarvosanoja. Analyseissa käytetään rakenneyhtälömallinnusta, logistista regressioanalyysia ja t-testejä. Tulosten perusteella eri oppiaineiden ylioppilaskokeisiin osallistuneiden välillä oli selviä osaamiseroja. Tämä heikentää ylioppilasarvosanojen vertailukelpoisuutta, mikä lisää tarvetta SYK-menetelmän käytölle kokeiden arvostelussa. Analyysit osoittivat myös, että edellytykset SYK-menetelmän soveltamiselle ovat olemassa, mutta ylioppilaskoemenestyksen taustalla vaikuttavan osaamisrakenteen moniulotteisuus voi vääristää arvioinnin tuloksia.

Asiasanat: ylioppilastutkinto, arvosanat, arvostelu, vertailukelpoisuus, yhdenmukaistaminen

Kosunen, Sonja – Haltia, Nina – Jokila, Suvi. 2015. VALMENNUSKURSSIT JA MAHDOLLISUUKSIEN TASA-ARVO YLIOPISTOKOULUTUKSEEN HAKEUTUMISESSA. *Kasvatus* 46 (4), 334–348.

Yliopiston opiskelupaikoista on kova kilpailu, ja moni hakija osallistuukin valintakokeisiin valmistautuessaan valmennuskurssille. Tässä tutkimuksessa tarkastellaan suomalaisten yliopistojen valintakokeisiin valmentavia valmennuskursseja (n=233) ja valmennuskurssimarkkinoita kurssimaksujen ja aikasitovuuden näkökulmista osana suomalaista, maksutonta koulutusjärjestelmää. Tutkimukseen on valittu lääketieteen, kauppatieteen, oikeustieteen ja kasvatustieteiden oppiaineiden valmennuskurssit. Koulutustarjonnassa oli saavutettavuuseroja oppiaineiden välillä. Laajimmat, aikasitovimmat ja samalla kalleimmat kurssit järjestettiin lääketieteessä, kun taas kasvatustieteissä oli tarjolla edullisempia kursseja. Oppiaineiden väliset erot tarjottavien kurssien kustannuksissa vaikuttavat hakeutumismahdollisuuksien tasa-arvoon eri aloille. Pohdimme valmennuskurssien roolia yliopistokoulutukseen hakeutumisessa: onko yliopistoon pääsyle muodostunut esivalinta, joka perustuu muun muassa hakijoiden eriäviin taloudellisiin resursseihin, ja mitä tämä tarkoittaa mahdollisuuksien tasa-arvon näkökulmasta yliopistokoulutuksessa?

Asiasanat: valmennuskurssit, maksullisuus, yliopisto, tasa-arvo, oikeudenmukaisuus

Kiiskilä, Kati – Tuomaala, Sanna – Aunola, Kaisa – Lerkkanen, Marja-Kristiina – Kiuru, Noona. 2015. VANHEMMUUSTYYLIEN JA KOULUNKÄYNTIIN LIITTYVIEN OHJAUSKÄYTÄNTEIDEN YHTEYDET LASTEN KOULUUN SITOUTUMISEEN. *Kasvatus* 46 (4), 349–363.

Tutkimuksessa¹ tarkasteltiin vanhemmuustyylien ja lasten vanhempien koulunkäyntiin liittyvien ohjauskäytänteiden yhteyttä lasten kouluun sitoutumiseen. Tutkimus toteutettiin osana laajempaa Alkuportaatt-seurantatutkimusta. Tutkimukseen osallistui 509 kuudesluokkalaista lasta sekä heidän äitinsä (n = 509) 6. luokan lopussa. Äidit vastasivat kyselyyn vanhemmuustyyleistä ja vanhempien koulunkäyntiin liittyvistä ohjauskäytänteistä ja lapset vastasivat kouluun sitoutumista koskeviin kysymyksiin. Tulokset osoittivat, että kasvatustyyleistä erityisesti äidin lämpimyyden oli yhteydessä lasten vahvempaan kouluun sitoutumiseen. Lasten koulunkäyntiin liittyvistä ohjauskäytänteistä autonomian tukeminen kotitehtävissä, etenkin yhdistettynä vähäiseen rajojen asettamiseen, oli yhteydessä lasten vahvempaan kouluun sitoutumiseen. Tulokset viittaavat siihen, että tukemalla vanhempien koulunkäyntiin liittyviä ohjauskäytänteitä voitaisiin edistää lasten kouluun sitoutumista. Vahvempi

kouluun sitoutuminen puolestaan lisäksi myönteistä ajattelua kouluttautumista kohtaan, joka saataisi ennaltaehkäistä koulun keskeyttämistä ja syrjäytymistä.

Asiasanat: vanhemmuustyylit, vanhemmuuskäytännöt, kouluun sitoutuminen

Tainio, Liisa – Siponmaa, Emilia. 2015. LUKUKOIRA EI HAUKU. KOIRA, LAPSILUKIJA JA AIKUISET LUKEMISTAPAHTUMAN RAKENTAJINA. *Kasvatus* 46 (4), 364–378.

Suomalaisten nuorten lukutaito ja -into ovat heikentymässä. Sosiokulttuurisen lukumotivaatiotutkimuksen mukaan lukuintoa voi nostaa jakamalla lukukokemusta ja tukemalla ja kannustamalla lukijaa. Analysoimme kahdessa kontekstissa videonauhoitettuja tilanteita, joissa 6–10-vuotiaat lapset lukevat koulutetulle koiralle ääneen. Tutkimusmetodinä on keskusteluanalyysi. Analysoimme sekä istuntojen kokonaisrakennetta että niiden kehittymistä peräkkäisten istuntojen aikana osallistumiskehikon muotoutumisen näkökulmasta. Keskityimme analyysissä koiran asemaan osallistumiskehikossa ja suhteessa lapseen tarkastelemalla läsnäolevaan viittaamista. Havaitimme, että koirasta puhumisesta siirrytään lukukertojen karttuessa koiralle ja jopa koirana puhumiseen, koiran tunteja tulkiten. Sekä koiran ohjaajan että lapsen tuoneen aikuisen rooli on merkittävä. Heidän aloitteistaan koirasta rakennetaan vuorovaikutuksessa itsenäistä kuulijaa, joka omasta halustaan kuuntelee lasten lukemista. Lukukoiralle lukeminen kannattaa, sillä lapsilukijat nauttivat lukemisesta koiralle. He myös oppivat taitoa keskustella luetusta eläytyen ja kriittisesti sekä käyttää erilaisia lukustrategioita ja valita luettavaa vastaanottajan näkökulmasta.

Asiasanat: lukukoira, lukutaito, vuorovaikutus, osallistumiskehikko, keskusteluanalyysi